

มหาบุรุษพลีชีพแลกชีวิตเพื่อนมนุษย์

เหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิในเขตโตโฮคุทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554 เป็นความสูญเสียมหาศาลทั้งชีวิตและทรัพย์สินชนิดที่คนญี่ปุ่นทั้งชาติคาดไม่ถึงว่าจะต้องประสบอีกครั้งหลังตื่นจากฝันร้ายกับความพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สอง โชคร้ายซ้ำสอง โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ “ฟูกูชิมะ ไดอิจิ” เกิดวิกฤตรังสีรั่วไหลจากผลการทำลายล้างของคลื่นยักษ์ซึ่งกว่าจะทำให้สถานการณ์ผ่อนคลายลงได้ต้องใช้เวลาเกือบสองเดือน

เรื่องจริงผ่านจอจากภาพข่าวเหตุการณ์ 11 มีนาคม ทำให้มวลมนุษยชาติเห็นด้วยตาตัวเองว่า แผ่นดินไหวและสึนามิน่าพรันพรึงขนาดไหน ภัยพิบัติมาแล้วก็ไปอย่างรวดเร็วและไร้ร่องรอยทิ้งไว้แต่ซากปรักหักพังผสมคราบน้ำตาของผู้ไม่เหลืออะไรในชีวิต

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นที่มีแผนป้องกันภัยดีเลิศ ผู้คนตื่นตัว มีวินัยสูง และเป็นนักสู้ผู้ไม่ยอมสยบต่อชะตากรรม แต่ระดับความเสียหายถือว่า “เกินกว่าจะยอมรับได้” สิ่งที่คนญี่ปุ่นเตรียมรับมือภัยธรรมชาติกลายเป็น “ของเด็กเล่น” เมื่อเทียบกับ “ของจริง” ที่เกิดขึ้น

แผ่นดินไหวที่คาดว่ามีความรุนแรงไม่เกิน 8.0 ริกเตอร์ กลับไต่ระดับถึง 9.0 ริกเตอร์ สึนามิที่ไม่น่าจะสูงเกิน 7 เมตร แปรเปลี่ยนเป็น “อภิมหาคคลื่นยักษ์” บางจุดสูงถึง 20 เมตร ชนิด ตึกสี่ชั้นไม่เห็นแม้แต่พื้นตาตฟ้า

และเพราะเหตุการณ์นี้เกิดในประเทศญี่ปุ่นอีกนั้นแหละทำให้โลกทั้งโลกทั้งกับความเป็นอารยะของชนชาตินี้ คนญี่ปุ่นมากมายสร้างตำนานความเสียสละที่ยอมเอาชีวิตตัวเองเข้าแลกเพื่อให้เพื่อนมนุษย์รอดพ้นจากความตาย

มิตสึรุ ซาโต้ ชายวัย 59 ปี กลายเป็นมหาบุรุษแห่งคลื่นยักษ์ที่คนทั่วโลกโดยเฉพาะชาวจีนจะไม่ลืมลืมเขาไปชั่วชีวิต

ในฐานะผู้จัดการบริษัทค้าสัตว์น้ำแห่งหนึ่งในเมืองโอซากาว่า จังหวัดมิยาซากิ เขาพานักเรียนฝึกงานชาวจีน 20 คนขึ้นไปหลบภัยบนเนินเขา ก่อนจะวิ่งกลับไปทำสำนักงานข้างล่างเพื่อตามหาภรรยาและลูกสาวท่ามกลางความโกลาหล

เมื่อคลื่นยักษ์เข้ามาใกล้เต็มที่แล้ว

ชาวจีนที่เข้ามาฝึกงานกับเขาทั้งหมดเป็นผู้หญิงจากเมืองด้าเหลียง มณฑลเหลียวหนิง มีจุดประสงค์เพื่อเรียนรู้กระบวนการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งของญี่ปุ่นเพื่อนำเทคนิคใหม่ๆ ไปใช้ในประเทศบ้านเกิด

แน่นอนว่า พวกเขาไม่มีประสบการณ์หนีภัยแผ่นดินไหวและสึนามิมาก่อน ที่สำคัญ **“ไม่เคยเรียนรู้หรือสัมผัสกับสิ่งน่าพรันพรึงที่สุดแม้แต่ครั้งเดียว”**

บ่ายวันที่ 11 มีนาคม 2554 สำนักงานบริษัทของซาโต้ถูกเขย่าอย่างรุนแรง ทุกคนต้องคลานกับพื้นไปยังประตูทางออก สาวฝึกงานชาวจีนตกใจทำอะไรไม่ถูก เมื่อออกจากตัวอาคาร พวกเขายืนตัวแข็งอยู่กับที่ไม่รู้จะไปทางไหน ซาโต้เห็นท่าไม่ดีจึงร้องตะโกน **“ตามฉันมา”** นั่นเองพวกเขาก็วิ่งตามเขาขึ้นไปบนเนินเขาเล็กๆ ที่อยู่ติดกับบริษัท

ยิ หย่าหนาน ผู้รอดชีวิตรายหนึ่งเปิดเผยกับสื่อมวลชน “แทนที่จะรีบไปตามหาภรรยาและลูกสาวที่บ้านพัก เขากลับนำพวกเราขึ้นไปที่ปลอดภัยก่อนเพราะเห็นว่าพวกเราไม่รู้จะหนีไปไหนจริงๆ แล้ว เราคิดไม่ออกด้วยซ้ำว่าจะทำอะไรหลังจากออกมาจากสำนักงาน”

“ถ้าไม่ได้เขาพาขึ้นไปหลบภัยบนที่สูง พวกเราทั้งหมดต้องตายอย่างแน่นอน” เธอย้ำ ขณะที่แม่ของเธอซึ่งมารอรับที่สนามบินวันที่เธอบินกลับถึงภูมิลำเนาถามเสียงสะอื้น **“แม่จะไม่รู้ว่าตอนนี้ซาโต้ยังอยู่แห่งไหนใด พวกเราจะไม่ลืมเขา”**

สื่อมวลชนในประเทศจีนประโคมข่าววีรกรรมของเขานานเป็นสัปดาห์ ขณะที่เว็บไซต์นับร้อยมีคนเข้าไปเขียนชื่นชมความเสียสละที่หาไม่ได้ง่ายนักในโลกปัจจุบัน

หลังจากส่งนักเรียนฝึกงานชาวจีนไปยังที่ปลอดภัยแล้ว ซาโต้ไปหันมาบอกกับพวกเขา **“อยู่ที่นี้ อย่าไปไหน พวกเธอรอดตายแน่นอน เดี่ยวผมจะลงไปตามหาครอบครัวผม”**

เกา จิง ผู้เข้ารับการฝึกงานที่ซาโต้ช่วยชีวิตอีกรายหนึ่งเล่าเหตุการณ์ “ระหว่างนำทางพวกเราขึ้นไปอยู่ที่หลบภัยบนเนิน เขายังแะรับชาวจีนอีก 5 คนพักในโรงแรมข้างทางแห่งหนึ่ง ทั้งๆ ที่ยังไม่รู้เลยว่าครอบครัวของตัวเองอยู่ไหน และปลอดภัยหรือไม่”

“ตอนที่ครูซาโต้กลับลงตามหาครอบครัวฉันเห็นเขายืนอยู่บนหลังคาสำนักงานก่อนคลื่นยักษ์จะซัดร่างจมหายไปสายน้ำ เขาเสียสละชีวิตตัวเองเพื่อเพื่อนมนุษย์แม้จะต่างชาติต่างภาษาฉันไม่กล้าคิด ถ้าเขาไม่ช่วย อะไรจะเกิดขึ้นกับพวกเรา” เธอกล่าวทิ้งท้าย

ชาวจีนที่ไปฝึกงานในเมืองโอซากาว่ามีประมาณ 100 คน ทั้งหมดไม่ได้รับอันตรายและกลับถึงภูมิลำเนาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม นอกจากนี้ที่ซาโต้ช่วยชีวิตแล้ว ที่เหลือทั้งหมดได้รับการช่วยเหลือจากคนญี่ปุ่นท้องถิ่น

สำหรับมิตสึรุ ซาโต้ เขาเลือกจะช่วยเหลือคนงานชาวจีนแทนที่จะรีบไปตามหาภรรยาและลูกๆ ของตัวเอง สื่อจีนชื่นชำนับหนึ่งเขียนสุดดี **“นี่คือบุรุษผู้มีเมตตาธรรมขั้นสูงสุด”** เขาคิดว่าคนจีนที่มาทำงานในญี่ปุ่นไม่ได้เตรียมพร้อมในการเผชิญหน้ากับสึนามิ ผิดกับคนญี่ปุ่นที่เรียนรู้มาตั้งแต่จำความได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องช่วยผู้ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เป็นอันดับแรก

สำหรับตัวผมแล้ว ซาโต้คือมหาบุรุษผู้ไร้ซึ่งความเห็นแก่ตัวอย่างสิ้นเชิง นี่คืออุดมการณ์แห่งวีรียาระยะ เมื่อคิดว่าตัวเอง **“เหนือกว่า”** จะต้องช่วยเหลือ **“ผู้ด้อยกว่า”** แม้รู้ย่อมดีกว่ามี **“ความตาย”** เป็นสิ่งตอบแทน

ผู้เหนือกว่าต้องพร้อมเสียสละ มิใช่จ้องแต่จะเอารอดเอาเปรียบผู้ด้อยกว่า

ผมอ่านข่าวของเขาจากก็พูดอะไรไม่ออก บอกตรงๆ ว่า **“ตื่นตันใจเป็นที่สุด”**

นึกถึงคนที่ชอบบอกคนอื่นเสมอว่าตัวเองเป็นคนดีมีคุณธรรม ก็สงสัยว่า ถึงเวลาจวนตัว เขาจะกล้าทำแบบซาโตหรือไม่

เขาเลือกช่วยเหลือคนอื่นก่อนจะคิดถึงครอบครัวตัวเอง เขาไม่มีทางเลือกอื่นนอกจาก กลับลงไปข้างล่างเพื่อตามหาภรรยาและลูกๆ แม้ว่าคลื่นยักษ์กำลังจะพัดกระหน่ำเมืองในอีกไม่กี่นาทีข้างหน้า

ถ้าเขาตัดสินใจไม่ช่วยคนจีน รีบไปตามหาครอบครัว คนจีนที่มาฝึกงานกับเขาต้องเสียชีวิตทั้งหมด พวกเขาเอยมรับ ทำอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากยืนตัวแข็งด้วยความกลัวสุดขีดและคงจะอยู่ตรงนั้นจนหน้าทะเลาะเข้ามาในตัวเมืองแล้ว กลืนร่างพวกเขาทุกคนไป

แต่การที่ซาโตช่วยเหลือพวกเขาซึ่งเป็นผู้ฝึกงานจากต่างแดน ถือว่าเป็นการตัดสินใจยากมาก ๆ สำหรับผู้ขายคนหนึ่งซึ่งมีชีวิตการงาน และครอบครัวสมบูรณ์แบบทุกอย่างแล้ว

ในสถานการณ์คับขันเสี่ยงเป็นเสี่ยงตาย เมื่อคนๆ หนึ่งไม่คิดเห็นแก่ตัวเอาแค่ตัวเองรอด ทว่ากลับช่วยชีวิตเพื่อนร่วมโลกให้พ้นเงื้อมมือ มัจจุราชถึง 25 คน คงไม่เกินเลยที่จะเรียกเขาว่า **“นักบุญโลกยุคใหม่”** ขณะที่คนส่วนใหญ่มองเฉพาะเรื่องตัวเองและเห็นชีวิตคนอื่นเป็นเรื่องสำคัญอันดับท้ายๆ บางคนถึงกับเอาชีวิตคนอื่น แลกกับความอยู่รอดของตัวเอง แต่โลกเบียดๆ โใบนี้ก็ยัง **“คนดีที่แท้จริง”** เหลืออยู่

“มิตสึรุ ซาโต” นามนี้ทำให้ผมรักโลกนี้ขึ้นมาอีกเยอะเลยทีเดียว

ร่างไร้ชีวิตของเขาถูกพบหลังสึนามิผ่านไป แล้วเป็นเวลาสองสัปดาห์ เขาไม่มีโอกาสรับรู้ทุกคนในครอบครัว ภรรยาและลูกๆ รวมไปถึงน้องชายที่ช่วยดูแลกิจการ รอดชีวิตทั้งหมด แต่หากเขารับทราบด้วยจิตวิญญาณเขาคงเปี่ยมสุขในสัมผัสปรายภพอย่างแน่นมั่น

เพื่อตอบแทนคุณงามความดีของมิตสึรุ ซาโต เทศบาลเมืองต้าเหลียงตั้งกองทุนเพื่อเป็นเกียรติแก่เขาและได้ระดมเงินบริจาคมอบแก่ครอบครัวในญี่ปุ่น พร้อมกับประกาศยกย่องให้เขาเป็น **“บุคคลควรค่าแก่การคารวะ”** ซึ่งช่วยชีวิตลูกหลานชาวเมืองรอดกลับมาพบพ่อแม่ญาติพี่น้องโดยไม่ได้รับอันตรายใดๆ

ผมมีอีกเรื่องหนึ่งอยากจะทำให้ฟัง หลังจากภัยพิบัติ 11 มีนาคม เพื่อนหลายคนตั้ง

คำถาม **“ญี่ปุ่นจะฟื้นฟู”** ผมไม่ตอบแต่ชี้ให้ดูภาพข่าวคนญี่ปุ่นยื่นเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ และอยู่ในอาคารสงบนิ่งเพื่อรอซื้ออาหารในร้านสะดวกซื้อ แถวจะยาวแค่ไหน อากาศจะเลวร้ายแค่ไหน ของในร้านจะหมดไปแล้วหรือไม่ แต่พวกเขาไม่มีอาการลุกลี้ลุกลนหรือก่อความวุ่นวาย เพื่อนพักษ์หน้าอย่างเข้าใจแล้วพูดขึ้นว่า **“ถ้าคนมีวินัยและไม่หวาดหวั่นกับสิ่งเลวร้ายก็ไม่มีอะไรจะมาทำลายพวกเขาได้”**

ใช่แล้วครับ ไม่มีอะไรทำลายพวกเขาได้ในเมื่อไม่กลัวแม้แต่ความตาย ความมีวินัยในการปฏิบัติตนท่ามกลางภัยพิบัติได้แสดงตัวตนให้เห็นว่า พวกเขาพร้อมเผชิญหน้ากับอุปสรรค แม้จะใหญ่โตแค่ไหน เมื่อ **“ใจมันได้ชะอย่าง”** ปัญหาใดๆ ก็แก้ไขได้หมด

ผมจึงไม่สงสัย ทำไมญี่ปุ่นเจริญก้าวหน้า เป็นอารยประเทศระดับหัวแถวของโลก ไม่ใช่แค่ด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม หรือเทคโนโลยี แต่ในเรื่อง **“คุณภาพของคน”** ถือว่าโดดเด่นไม่แพ้ใคร เห็นชัดเจนตอนเกิดแผ่นดินไหวและสึนามิครั้งล่าสุดนี้เอง

นอกจากนี้ ผมยังประทับใจบทบาทของทหารในกองกำลังป้องกันตนเอง (SDF) จำนวนแสนกว่านายที่ลงพื้นที่ประสภภัยเพื่อกู้สภาพความเสียหายและค้นหาผู้เสียชีวิต ทุกครั้งที่พบศพ ทหารทั้งหมดยืนเท้าความเคารพก่อนการเคลื่อนย้าย เรื่องนี้สื่อมวลชนเคยรายงานตอนเจ้าหน้าที่ญี่ปุ่นไปช่วยกู้ภัยแผ่นดินไหวที่มณฑลเสฉวนเมื่อหลายปีก่อน เมื่อพบศพจะทำความเคารพเป็นอันดับแรกซึ่งคนจีนซาบซึ้งมาก

เรื่องต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อเกิดภัยพิบัติทุกคนต้องตั้งสติให้มั่นคง อยู่ในระเบียบวินัย และเห็นใจผู้อื่น ทำเรื่องดีๆ แค่นี้ให้ได้ก่อน เพื่อไม่ให้สถานการณ์เลวร้ายลงไป โดยเฉพาะข้อท้าย **“เห็นใจคนอื่น”** สำคัญมาก

เขาก็ทุกซ่เหมือนกับเรา อย่านไปซ้ำเติมเขาเลย ตอนน้ำท่วมภาคใต้ ชาวบ้านในจังหวัดกระบี่คนหนึ่งให้สัมภาษณ์นักข่าวโทรทัศน์ด้วยน้ำตานองหน้าว่า รีบอพยพหนีน้ำออกจากบ้าน โดยลืมของสำคัญไว้ พอกลับเข้ามาอีกครั้งหลังจากนั้นไม่ถึงชั่วโมง ปรากฏว่าบ้านถูกยกเค้าไม่เหลือของมีค่าอะไรไว้เลย และยังมีอีกหลายกรณีในลักษณะเดียวกัน แต่ขอเขียนไว้แค่นี้เพราะเดี๋ยวจะยาวจนจบไม่ลง

สังคมใดมีคนไม่เห็นแก่ตัว สังคมนั้นจะเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน อย่างประเทศญี่ปุ่นที่มี

ชาวจีนที่รอดชีวิตจากสึนามิกลับจากญี่ปุ่นถึงภูมิลำเนา

คนกล้าสละชีวิตตัวเองเพื่อช่วยเหลือคนอื่นให้รอดพ้นจากความตาย ก็ต้องถือว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างสมบูรณ์ทั้งวัตถุและจิตใจ

หลายคนคงทราบแล้วว่าญี่ปุ่นนับถือพุทธศาสนาเหมือนกับเราแต่เป็นคนละนิกาย โดยเขาเน้นการปฏิบัติตามหลักธรรมมากกว่าการปฏิบัติพิธีกรรม ด้วยเหตุนี้เองที่แนวความคิดของคนญี่ปุ่นจึงอิงหลักธรรมของพระพุทธเจ้า การเห็นใจผู้อื่น จริงๆ แล้วก็คือ **“ความเมตตา กรุณา”** ยามตกทุกข์ได้ยาก เราต้องมองว่าคนอื่น ๆ ทั่วทุกซ่กว่าเรา **“ใครสถานะดีกว่าหรือพร้อมกว่าจะต้องช่วยผู้ด้อยกว่าเสมอไป”**

รัฐบาลซึ่งมีหน้าที่โดยตรงต้องช่วยเหลือประชาชนอย่างทั่วถึงและเร่งด่วน อย่าทำในสิ่งที่ไม่สุจริต เพราะจะเป็นตัวอย่างเลวๆ ให้พลเมืองบางกลุ่มทำตาม **“ไม่ยอมช่วยเหลือ ยังซ้ำเติมเขามาก”** ตัวอย่างมีให้เห็นในประเทศด้อยพัฒนาหลายประเทศ

คงไม่ต้องบอกให้ใหม่ เรื่องไม่ได้ไม่งามเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเกิดขึ้นที่ไหน ญี่ปุ่นเขาพัฒนาจิตใจสูงขึ้นไปจนถึงขั้นเสียสละชีวิตเพื่อช่วยคนอื่น แต่หลายประเทศยังแย่งชิงของบริจาคและหักหัวคิวเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยกันอยู่ น่าอนาถใจจริง ๆ